

hosum ad res bellicas spectantia non sunt vniuersaliter prohibita. sed inordinata exercitia et piculosa ex quibus occisiones et depredationes pueniunt. apud antiquos autem exercitatioes ad bella sine huiusmodi piculis erant. et ideo vocabantur meditationes armorum uel bella sine sanguine ut per Hieronymum in quadam epistola.

Ad secundum sic procedit.

Uides quod clericis et episcopis liceat pugnare. bella. non in tantum sunt licita et iusta ut dictum est in quantum timent pauperes et totam rem publicam ab hostium iniuriis. sed et maxime ut ad plures pertinere. dicitur. Gregorius in quadam omelia. Lupus super oues venit: cum quilibet iniustus et raptor fidelis quisque atque humiles opprimit. sed is qui pastor videbatur esse et non erat relinquit oues et fugit quia dum sibi ab eo piculum metuit resistere ei iniusticie non presumit. quod platis et clericis licitum est pugnare. **¶** Leo papa scribit. Cum sepe aduersa a sarracenorum partibus puenierunt nuntia quodam in romanorum portum cladem sarracenos fur tinesque uenturos esse dicebant per quos in congregari precipimus populum maritimum quem ad litus descendere decreuimus. quod episcopis licet ad bella procedere.

¶ Eiusdem rationis esse videtur quod homo aliquid faciat et quod facienti consentiat: sicut illud Romanorum. Non solum digni sunt morte qui faciunt. sed et qui consentiunt facientibus. maxime autem consentit qui ad aliquid faciendum alios inducit. licitum autem est episcopis et clericis inducere alios ad bellandum: dicitur enim. 23. q. 8. qui hortatur et precipit. Adriani romane urbis episcopi. Carolus bellum in longobardos suscepit. quod etiam eis licet pugnare. **¶** Illud quod est et honestum et meritorium non est illicitum platis et clericis. sed bellare est quicquid et honestum et meritorium: dicitur enim. 23. q. 8. qui si aliquis pro ueritate fidei et saluatione patrie ac defensione christianorum mortuus fuerit a deo celeste premium consequatur. quod licitum est episcopis et clericis bellare. **¶** Sed et quod Petro in persona episcoporum et clericorum dicitur in Mattheo. 26. Conuertere gladium tuum in uaginam. non est licet eis pugnare. **¶** Sed quod ad bonum societatis humane plura sunt necessaria. diuersa autem ad diuersos melius et expediuius aguntur quam ab uno: ut patet per philosophum in sua politica. et quodam negotia sunt adeo sibi repugnantia: ut conuenienter simul exerceri non possunt. et ideo illis qui maioribus deputantur prohibentur minora: sicut et leges humane militibus qui deputantur ad exercitia bellica negotiationes interdiciuntur. bellica autem exercitia maxime repugnant illis officijs quibus

episcopi et clerici deputantur propter duo. primum quidem generaliter ratione: quia bellica exercitia maxime in quietudine habent. unde multum impediunt alium a contemplatione diuina et laude dei et oratione pro populo quem ad officium pertinet clericorum. et ideo sicut negotiationes propter hoc quod minus implicat animam interdiciuntur clericis. ita et bellica exercitia: sed illud. 2. ad Thimotheum. 2. Nemo militans deo implicat se secularibus negocijs. propter spirituales rationes. nam omnes clericorum ordines ordinantur ad altaris ministerium: in quo sub sacro representat passio christi: sed illud. 1. ad Corinthios. 10. Quociescumque manducabitis panem hunc et calicem bibetis: morietur dominus annunciabitis donec ueniat. et ideo non oportet eis occidere uel effundere sanguines. sed magis esse paratos ad propriam sanguinis effusionem pro christo ut imitentur opere quod gerunt misterio. et propter hoc est institutum ut effundentes sanguinem etiam sine peccato sint irregulares. nulli autem qui est deputatus ad aliquod officium licet id quod suo officio incongruum reddatur. unde clericis non licet omnino bella gerere que ordinantur ad sanguinis effusionem. **¶** Ad primum ergo dicendum quod plati debent resistere non solum lupis sed spiritualiter interdiciuntur greges sed etiam raptoribus et tyrannis qui corporaliter vexant. non autem materialibus armis in propria persona ut deus sed spiritualibus sed illud apostolus. 2. ad Corinthios. 10. Arma militie nostre non carnalia sunt sed potentia deo. que quod sunt salubres ammonitiones: deuote orationes: et propria exhortationis sententia. **¶** Ad secundum dicendum quod plati et clerici ex auctoritate superiorum possunt interesse bellis. non quod ut ipsi propria manu pugnent. sed ut iuste pugnantibus spiritualiter subueniant suis exhortationibus et absolutionibus: sicut et alij huiusmodi spiritualibus subventionibus: sicut et in ueteri lege mandabatur Josue 6. quod sacerdotes sacris buccinis in bellis clangeret. et ad hoc primum fuit concessum quod episcopi uel clerici ad bella procederent. quod autem aliquis propria manu pugnet abusum est. **¶** Ad tertium dicendum quod sicut dicitur est: omnis potentia uel ars uel uirtus ad quam pertinet finis habet disponere de his que sunt ad finem. bella autem carnalia in populo fidelium sunt referenda sicut ad finem ad bonum spirituale diuini cui clerici deputantur. et ideo ad clericos pertinet disponere et inducere alios ad bellandum bella iusta. non enim interdicitur eis bellare quia peccatum sit sed quia tale exercitium eorum persone non congruit. **¶** Ad quartum dicendum quod licet exercere bella iusta sit meritorium tamen illicitum redditur clericis propter hoc quod sunt ad opera magis meritoria deputati: sicut in similia

actus pot eē meritori⁹ ⁊ tñ virginitatē vouē
tib⁹ dānabilis reddi⁹ ppter obligationē eo
rū ad maius bonū.

Ad tertiu⁹ sic proce

ditur. **V**idetur qd nō sit licitū in bellis vti insi
dijs. **D**e n. **D**eum⁹ iō. **I**uste qd iustu⁹ est exeq
ris. s; insidie cū sint fraudes qdā vident⁹ ad i
iusticiā ptinere. q nō ē utendū insidijs etiam
in bellis iustis. **I**nsidie ⁊ fraudes fidelit
tati vident⁹ oppōi sicut ⁊ mendacia. s; qd ad
oēs fidē debem⁹ seruare. nulli hōi est mētiē
dū: ut p; **A**ugl. in li. 3. mendacium. cum g; si
des hosti seruāda sit ut **A**ug⁹ dicit ad **B**oni
faciū. videtur qd nō sit hōi insidijs vti dū
Matth. 7. dicit. **Q**ue vult ut faciāt vob
homies et vos facite illis. et h; ē obseruādu⁹
ad oēs p;rios. iimici autē sūt p;rimi. cū g; nul
lus sibi velit insidias ul fraudes pari. videtur qd
nullus ex insidijs debeat gerere bella. **S**ed
5 ē qd **A**ug⁹ dicit li. q. **C**ū iustu⁹ bellū susci
pitur vtrū aperte pugnet aliq; an ex insidijs
nihil ad iusticiā icēst. et h; pbat auctoritate
dñi q madauit **J**osue ut insidias poneret ba
bitatoribus ciuitatis **H**ay: ut habet **J**osue
8. **R**⁹ dō qd insidie ordinant⁹ ad fallendū
hostes. **D**upliciē at aliq; pot falli ex facto ul
dicto alius. **U**no⁹ ex eo qd ei dicit⁹ falsū nel n̄
suat pmissū et istud sp ē illicitū. et h; mō n̄
lus o; hostes fallere. sūt. n. qdā iura belloꝝ
⁊ federa etiā iter ipsos hostes fuāda: ut **A**m
bro. dicit li. de officijs. **A**lio mō aliq; pot fal
li ex dicto nel facto n̄o: qz ei ppositū aut in
tellectū nō apimus. **H** aut sp facere nō tene
mur: qz etiā i doctria sacra multa sūt occul
tanda maxime insidelib⁹ ne irrideāt: s; illud
Matth. 7. **N**olite sc̄n dare canib⁹. vñ mul
to magis ea q ad ipugnādū iimicos param⁹
sūt eis occultanda. vñ inf cetera documēta
rei militaris: h; p;cipue ponit⁹ de occultādīs
s; filijs ne ad hostes pueniāt: ut p; li. **S**trago
matū francoꝝ. ⁊ talis occultatio ptiet ad rō
tionē insidiarū qbus licitū ē vti i bellis iustis.
nec p;ptie huiusmōi insidie vocant⁹ fraudes.
nec iusticie repugnant: nec ordinate volun
tati. esset. n. iordinate voluntas si aliq; vellz
nihil sibi ab alijs occultari. **E**t per h; p; rñsio
ad obiecta.

Ad quartum sic pro

cedit. **V**idetur qd i dieb⁹ festis nō liceat bella

re. **F**esta. n. sūt ordinata ad vacandū v̄inis.
vnde intelligū⁹ p obseruationē sabbati: q p
cipit **Exo. 20.** **S**abbatū. n. iterpetrat⁹ reges.
s; bella maximā igetudinē hñt. g; mullo mō
ē i diebus festis pugnādū. **P**. **Ysa. 58.** rep
hendūtur qdā q i dieb⁹ ieiunij repeunt de
bita ⁊ cōmittūt lites pugno pcutiētes. g; ml
to min⁹ i dieb⁹ festis licitū est bellare. **P**.
Nihil ē iordinate agendū ad vitādū icōmo
dū tpale. s; bellare i die festo h; videtur eē fm
se ordinatū. q; p nulla necessitate tpalis. icō
modi vitandi v; aliquis i die festo bellare.
S; 5 ē qd p **M**achab. 2. dicit. **C**ogitauerunt
laudabilē iudei dicētes. **D**is hō g; v̄ne
rit ad nos in bello i die sabbatorum: pugne
mus aduersus eū. **R**⁹ dicendū qd obfuoatio
festoz non ipedit ea q ordinant⁹ ad hois salu
tē etiā corpale. vñ dñs arguit iudeos dicens
Joh. 7. **M**ibi idignamī q; torū hoiem sal
uiz feci i sabbato. **E**t inde est qd medici licite
pnt medicari hoies i die festo. multo at ma
gis ē cōsuāda salus reipublice p quā ipediūt
occisiones plurimoz ⁊ innumera mala et tpa
lia et spūalia: q; salus corporal vni⁹ hois. et iō
p tuitiōe reipublice fidelū licitū ē iusta bel
la exercere i dieb⁹ festis. si n̄ h; necessitas ex
poscat. h. n. eēt tēptare deū sigs imminente ta
li necessitate vellz a bello abstinere. s; neces
sitate cessate nō ē licitū bellare i dieb; festis
ppr rōnes iductas. **E**t p; p; rñsio ad oba.

Deinde rñside

Randū ē de rixa. **E**t circa h
querū⁹ duo. p vtrū rixa sit
pctm. 2. vtrū sit filia ire.

Ad primū sic proce

ditur. **V**idetur qd rixa nō sp sit peccatū. **R**ixa
n. vñ eē cōtentio qdā. dicit. n. **I**sidorus in li.
ethimologiaz: qd rixosus ē a ritu canino dic
tus. sp. n. ad dīcēdū parat⁹ ē. et iurgio dele
ctat⁹ et puocat cōtēdētē. s; cōtētō n̄ sp ē pctm
q; neq; rixa. **P**. **S**en. 26. dicit. qd serui **J**acob
fo derūt aliū puteū et p illo q; rixati sunt.
s; nō ē credēdū qd familia **Y**saac rixaret pu
blice eo nō dīcētē si h; eēt peccatū. g; rixa n̄
ē peccatū. **P**. **R**ixa vñ eē qdā p̄tictat⁹ bel
lū. s; bellū n̄ sp ē peccatū. g; rixa nō semper ē
pctm. **S**; 5 est qd ad **S**al. 5. rixe ponūt i
ter opa carnis. q; q agūt fgnū dei n̄ cōsequēt
g; rixe n̄ solū sūt pctā. s; etiā sūt pctā mortalia